

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Incllyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
proprietary Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt II. Ex Concilio (a) Lateranensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

NOTÆ.

(a) *Elafius.*] Ita etiam habetur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 1. & in eadem collectione, sub tit. de erat. & qual. c. 2. tribuitur textus hic Pelagio, sed malè; verus enim ejus auctor est Gelasius I. in epist. 6. ad Episcopos Dardanie, ut refert Anselmus lib. 12. q. 69. & ex eo Antonius Augustinus in epit. lib. 4. tit. 24. cap. 6. ubi ita textum hunc compilavit: Episcopi ab Acacio constituti hoc ipso secundum canones fuerant ab Ecclesiastica communione pellendi, quod se passi sunt successores vivos sacerdotibus adhiberi. In quibus verbis nonnulla notanda sunt hucusque à repentibus in præfenti omiſſa. Primo auctorem hujus textus esse Sanctum Gelasium I. natione Afrum, qui Ecclesiam rexit ex anno 492. usque ad annum 496. de quo plura retulit Carolus à Sancto Paulo in Biblioth. Pontif. litera G. num. 1. Secundò in præfenti textu Gelasium improbaſſe ordinationes Episcoporum factas ab Acacio, qui à Sede Apostolica damnatus fuerat, ut refert Baronius anno 493. Unde non rectè repentes hic Gelasium generaliter acceperunt de quibuscunque sacerdotibus in locum vivorum constitutis, eorumque beneficia possidentibus; tantum enim Gelasius agit de Episcopis ab Acacio constitutis, qui non solum excommunicati erant, quia Acacio damnato communicaverant, verum & quia passi fuerant in locum vivorum constitui, contra sacros Ecclesie canones qui sub gravif-

simis pœnis prohibuerunt, ne vivente Episcopo alius in ejus locum constitueretur: in quibus illud notandum est, dum de Episcopis agitur, eos appellari sacerdotes, ut in præfenti etiam fecit Gelasius; ita enim eautum legitur in Synodo 8. sub Hadriano aſt. 5. ibi: *Netemere à mundana potestate ejiciatur legitimus Pontifex, & pro eo subrogetur aliter inique, & illegitè.* Concilium Meldense can. 47. *Nemo vivente Episcopo Ecclesiam illius, aut vos ad eam pertinentes invadere, aut dominari præsumat.* Innocentius epist. ad Clerum CP. *In locum viventium Episcoporum alii subrogantur, &c. Nunquam sanè Patres nostros talia auſos fuſſe, sed potius vetuisse cogovimus, ne cui in locum viventis per consecrationem alium substituendi sit potestas.* Et cap. *audivimus* 3. q. 2. cap. *nulli, in princip. cap. eos Sacerdotes*, 43. 7. q. 1. refert Antonius Aug. *dist. lib. 4. tit. 24.* Unde præfens textus, & proximè relati tantum de Episcopis exaudiendi sunt, non verò de aliis inferioribus Prælati in locum vivorum constitutis. Quare autem depositionis pœna imponitur subrogato in locum Episcopi viventis, non verò substituto in locum beneficiarii vivi, exponit Petrus Gregorius lib. 4. part. tit. 7. cap. 3. quia videlicet inter Prælatus & Ecclesiam contrahitur matrimonium spirituale; non verò inter beneficiarium, & parochiam. Unde adulterium spirituale videtur committi in subrogatione Episcopi in locum viventis, & ita graviori pœnâ illud puniendum erat, cap. *sicut vir* 11. cap. *sicut alterius* 39. 7. q. 1.

CAPVT II.

Ex Concilio (a) Lateranensi.

Nulla (b) Ecclesiastica (c) ministeria, seu etiam beneficia, vel (d) Ecclesie alicui tribuantur, seu permittantur, antequam (e) vacent, ne desiderare quis mortem proximi videatur, in cujus locum, & beneficium se crediderit successurum. Cum enim ipsis etiam Gentilium (f) legibus inveniatur inhibendum, turpe est, & divini preceptio habeat, quam ipsi etiam Gentiles homines condemnare [g] curaverunt. Cum verò præbendas Ecclesiasticas, seu quælibet officia in aliqua Ecclesia vacare contigerit, vel si etiam modò vacant, non (h) diu maneat in suspensione, sed infra sex (i) menses personis, quæ dignè ministrare valeant, conferantur. Si autem Episcopus, ubi ad (l) eum spectat, conferre distulerit, per Capitulum ordinetur. Quod si ad Capitulum pertinerit, & infra præscriptum terminum hoc non fecerit, Episcopus secundum Deum hoc, & cum religiosorum virorum (k) consilio exequatur; aut si omnes forte neglexerint, (l) Metropolitanus de ipsis secundum Deum absque illorum contradictione disponet. Et quæ honestatis decorem deformant, & canonum probantur sanctionibus obviare, penitus sunt evellenda, & falce Apostolici moderaminis rescandanda. Unde quia Ecclesie viventibus personis aliis conferri non debent, consult. t. r. respondemus, ut si quas concessionem Ecclesiarum tui Episcopatus viventibus personis factas esse constiterit, & super hoc ventum fuerit ad iudicium, eas auctoritate nostrâ in irritum revoces, & frivolas, & vanas esse decernas.

NOTÆ.

(a) *Lateran.*] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 2. & reperitur textus hic in ipso Concilio Lateran. celebrato sub Alexandro III. cap. 8. de quo Concilio non-

nulla notavi in cap. *nulli* 27. de *rescriptis*.

(b) *Ministeria.*] Licet ministeria nonnunquam accipiantur pro rebus spiritualibus, seu profanis, cap. 2. 12. q. 2. Concilium Arvernense can. 7. ibi: *Ne ad nuptiarum ornatum ministeria divina præstentur, ne dum improborum contactu,*

pompaeque secularis luxuria polluantur, ad officium sacri ministerii videantur indigna. Extat apud Gratianum in cap. ad nuptiarum 43. de consecr. dist. 1. quomodo & ministeriorum appellatio exaudienda de vasis, palliis, ornamentisque sacris in cap. non licet, 32. dist. Concilium Brachar. 3. can. 2. Tolet. 17. can. 5. in Ponticali Damasi in Sixto 1. & Urbano 1. ut etiam in iure civili ministeria pro rebus, servisque ponuntur in l. si servus 27. §. si fornicarius ff. ad leg. Aquil. l. obligatione 6. de pignor. l. quassum 12. §. idem Celsus 31. ff. de fundo instruita: apud Sextum Aurel. Victor in epist. de vita & moribus imp. ubi de Theodosio, qui lege prohibuit ministeria lasciva, paltriasque comestationibus adhiberi. Tamen in praesenti ministeria accipiuntur pro officiis, aut dignitatibus, quo in sen(u accipiuntur ministeria in l. 1. ff. ad leg. Jul. repetund. l. 2. ff. de offic. Proconsul. l. 6. §. illicita, ff. de offic. Praesidia, l. 2. ff. de servis fugitivis. l. 3. §. quia pecuniam, ff. de suspect. tut. cap. multi. 1. q. 1. cap. cum in cunctis, §. inferiora, de elect. cap. Joannes, de cleric. conjug. cap. cum singula, §. prohibemus, de prabend. in 6. Clement. 1. de supplend.

2. (c) *Ecclesiastica.*] Unde officia secularia nondum vacantia, à Principe concedi, & promitti posse, docuerunt Alciatus in l. ult. num. 45. & ibi Decius num. 30. C. de pact. Barbosa in remis. ad ordin. Lusti. lib. 1. tit. 98. Fontan. decif. 22. & 23. licet ex ratione in praesenti adducta protrahant praesentem prohibitionem plures, quos refert, & sequitur Solorzanus tom. 2. de iure Indiarum, lib. 2. cap. 6. num. 3. & lib. 3. polit. cap. 7.

3. (d) *Ecclesia.*] Id est, parochiae, seu beneficia parochialia, quomodo Ecclesia accipitur in Concilio Metensi can. 11. ibi: *Unusquisque presbyter unam solummodo habeat Ecclesiam.* Nannet. apud Burchardum lib. 2. Decreti, cap. 26. ibi: *Ut si quilibet presbyterorum defunctus fuerit, vicinus presbyter apud seniore[m] saecularem, nullâ precatone, vel xenio h[ab]eant illam obtineat.* Et cap. Sanctonum, 70. dist.

4. (e) *Antequam vacent.*] Beneficia non vacantia dicuntur illa, quorum possessor certus extat, & vivit, vacantia verò, quae possessore carent, exemplo mulieris, quam vacantem consultus appellat, quae marito caret, l. qui certus, §. qui vacantem, ff. ad leg. Jul. de vi: veluti quando possessor decessit, vel ab hostibus captus est, cap. 1. ne Sede vacante, cap. susceptum, de rescript. in 6. cap. quamvis 38. de prabend. eo d. lib. 6. aut sua sponte beneficio cessit, cap. final. de renunc. aut vitio suo illud amisit, veluti per affectationem alterius beneficii incompatibilis, cap. referente 7. cap. praterea 14. cap. de multa 28. de prabend. aut si matrimonium contraxit, cap. 1. & 3. de cleric. conjug. aut si intra annum ad sacerdotium non est promotus qui parochiale obtinuit, cap. licet canon, cap. statutum 22. cap. cum ex eo 34. cum sequenti, de elect. lib. 6. quos & alios vacationis modos prosequuntur latè P. Gregorius de benef. lib. 2. tit. 23. & 24. Dartis de benef. sect. ult.

5. (f) *Legibus Gentilium.*] L. qui superstitis 49. l. neminem, 29. ff. de acquir. hared. l. 1. ff. pro hared. l. 2. §. interdum ff. de vulgar. l. licet 19. C. de pact. l. ex eo, C. de mutuit. l. stipulatio 61. ff. de verb.

oblig. ubi appetè cavetur, pactum de hereditate viventis non valere; quod & latè illustravi in cap. accepimus, de pactis.

(g) *Gentiles condemnare curarum.*] Quibus verbis inauitur, aliquando exemplo, & legibus Gentilium utendum esse, quando ius coadjuvantur potius, quam impugnantur facti canones, ut in cap. urgentis, de hared. cap. ex antiquis, 54. dist. cap. si saculi 12. q. 2. cap. nemo 32. q. 4. cap. ista 33. q. 2. cap. 2. de novi oper. nunc. & in praesenti casu nec inter ipsos Gentiles licuit in cuiusque vivi Pontificatum alium constituere: quare Julius Caesar reculavit Pontificatum Lepidi, eo vivente sibi à populo oblatum, Dio Cassius libro 49.

(h) *Non diu.*] Verbum diu, aliquando biennium significat, l. cum domini 56. ff. locati: decennium, in l. 16. §. 3. ff. qui & a quibus: quinquennium in l. 3. §. 2. ff. de re mil. modo quadraginta annos, l. 2. C. de praescript. 30. modò brevius tempus, l. 1. ff. de iure deliber. & ex sententia Ciceronis de senectute diuturnum significat longum quoddam tempus, non certum, aut diffinitum, sed pro rei conditione, cui jungitur, modò longius, modò brevius: notantur Donnellus lib. 1. comment. cap. 10. ubi Olvaldus littera F. Cujacius lib. 18. observ. cap. 28. Duarenus de legibus cap. 12. Faber in rational. ad legem de quibus, ff. delegib.

(i) *Sex menses.*] Julius Lavois variat. in eub. tit. de elect. cap. 18. existimat menses hos esse computandos secundum ordinem Calendarii, non autem per quatuor hebdomadas, nec per triginta dies, ut in antebet. jubemus, C. de iudic. nec ut in l. ubi lex, ff. de reg. jur. ubi dies unus & sexaginta faciunt duos menses: nec ex uno & triginta, ut in l. fiscal. §. 1. C. de tempor. appel. sed ita putat mensem computandum esse, ut si prima die Ianuarii decedat Praelatus, prima die Februarii finiatur primus mensis; & sic deinceps sex menses computantur. Nec obstat textus in cap. obvenitibus, 63. dist. cap. ne pro defectu de elect. ubi trium mensium tempus tantum ad eligendum conceditur: Ergo non sex, ut in praesenti docetur. Nam discrimen adhibendum est inter dignitates majores, in quibus vacatio diuturna Periculosior est, & inter inferiora beneficia; nam ad majores dignitates, de quibus in dicto cap. obvenitibus, cap. ne pro defectu, tres tantum menses ad eligendum competunt; ad minora verò, de quibus in praesenti, sex menses conceduntur. Nec huic distinctioni obstat textus in cap. cum nostris, hoc tit. ubi cum agatur de Praepositura, supponitur sex menses concedi ad ejus provisionem. Quia ut notavit Cironius in cap. 2. de elect. in 5. compl. Praepositura illa non habetur pro prima Ecclesiae dignitate; unde ad ejus electionem, ut in aliis inferioribus beneficiis, sex menses conceduntur. Sunt etiam alia breviores devolutiones in iure nostro, ut in cap. si pluribus, de elect. in 6. cap. final. de consuet. eod. lib. de quibus agit P. Gregorius in cap. 8. de consuet.

(j) *Ubi ad eum spectat.*] Sunt enim quaedam beneficia quorum collatio ad Episcopum solum pertinet, alia ad Capitulum tantum, alia denique, quae simul, & conjunctim spectant ad Episcopum, & Capitulum, ut tradunt Petrus Gregorius lib. 7. synagm. cap. 9. Garcia de benef. 5. p. cap. 3. num. 28. Zerola in praxi, verbo Beneficia.

beneficia. Unde in præsentem primò deciditur casus, in quo collatio tantum spectat ad Episcopum; & docetur illo non eligente, ad Capitulum devolutio collationem. Garcia de benef. p. 10. cap. 3. num. 33. Duarenus de sacra Eccles. lib. 5. cap. 5. Duobus tamen in casibus devolutio non fit ad Capitulum. Primus est quando collatio spectat ad Episcopum jure speciali, tunc enim devolutio fit ad superiorem: Abbas in præsentem, num. 8. Rebuffus in præsentem de devolut. num. 21. Germonius de indulg. §. volumus, num. 36. Secundus est, quando Episcopus immediatè patet Romano Pontifici, tunc enim devolutio ad ipsum tantum fit: Rebuffus supra num. 36. Garcia disto cap. 3. num. 3. Cùm vero ad Capitulum tantum collatio spectat, eo negligente, ad Episcopum collatio devolvitur. Et quavis Episcopus tanquam Canonice simul cum Capitulo negligens fuerit, nihilominus nisi id multos fecerit, jure devolutionis uti poterit, cap. postulat, §. nisi forte, hoc titulo, l. 9. ut. 16. part. 1. Si vero collatio ad Episcopum, & Capitulum simul spectat, illis negligentibus ad Metropolitanum collatio devolvitur disto. cap. postulat.

(k) Consilio. Quod convenientiam Pontifex appellavit, in cap. obventibus, 63. dist. & eleganter; ut probat Juretus in not. ad epist. 220. Iovius; olim enim in electionibus Ecclesiasticis Episcoporum, vel inferiorum Prælatorum, immò & ipsius Romani Pontificis, collatio desiderabatur Religiosorum, cap. in nomine, 23. dist. d. cap. obventibus, d. cap. ne pro defectu, de elect. ut consilium præstarent, quod postea abrogatum fuit adeò, ut nec Abbas admitteretur, nisi ratione privilegii, cap. Cumana, de elect. aut consuetudinis, cap. cum dilectus, de consuet. docuit Barbosa de potest. Episcop. tit. 1. cap. 3. num. 13.

(l) Metropolitanus. Et si ipse negligens fuerit, ad Primatem, vel Pontificem collatio devolvitur, cap. cum accessissent, de consue. cap. cum nostris, cap. postulat, hoc ut. cap. finali, de supplend. neglig.

COMMENTARIUM.

Textus hic duas continet partes: in prima prohibetur, ne beneficia promittantur antequam vacent: in secunda agitur de jure conferendi beneficia vacantia propter negligentiam ejus, cui illud jure proximè competit: hanc expostui in cap. 3. & 4. de supplend. neglig. ex prima autem sequens deducitur assertio: Beneficia nondum vacantia concedi, aut promitti non debent. Probant eam textus in cap. audivimus 3. q. 2. cap. 79. dist. cap. deliberatione, §. prohibemus, de offic. leg. in 6. cap. 2. hoc ut. cap. illud, de jur. patron. cap. venerabili, §. finali, de præbend. cap. bona 36. de elect. cap. consultationibus, de donat. Julius I. epist. 2. Damasus epist. 1. ad Paulinum, Concilium Frisingense anno 1440. can. 8. Ne per receptionem Canonice præbende non vacantibus, aliena mortis votum turpiter ingeratur, statumus, ut de cetero nullus recipiatur in Canonice Ecclesia nostra Cathedralis, nisi vacaverit præbenda. Coloniense anno 1536. can. 5. Cùm olim conciliari institutione vetitum sit, ne ulla Ecclesiastica ministris beneficia promittantur prius quam vacent, &c. Innocentius III. lib. 1. epist. apud Sarletum;

fol. 84. ubi Abbati S. Dionysii scribit. Alia juris testimonia congerunt Antonius Augustinus in epist. lib. 4. ut. 14. & lib. 15. ut. 10. Crespetius in summa, verbo Beneficia. Illustrant ultra congestos in præsentem Barbosa, & Garaana, Corral. de sacerdot. p. 1. cap. 7. Quintanadvennas lib. 1. Eccles. cap. 8. Petrus Gregorius lib. 17. synag. cap. 12. & lib. 1. parit. ut. 28. cap. 3. Vigilius in methodo juris can. fol. 290. & 291. Landmeter. lib. 2. de veteri mon. cap. 33. Corvinus lib. 2. q. 4. h. m. ut. 23. Fragolo p. 2. de regim. disput. 20. §. 5. Barbosa lib. 3. juris Eccles. cap. 13. num. 119. Acuña in cap. nullus, 79. dist. Valensis lib. 1. de benef. ut. 22. Dartis de benef. sect. 5. cap. 1. Selozanus tom. 2. lib. 2. cap. 6. num. 1.

Sed hæc assertio difficilis redditur sequenti consideratione. Si beneficia nondum vacantia conferri aut promitti non possent, sequeretur quod Episcopi non possent beneficia vivis eorum possessionibus unire alteri Ecclesie, Collegio, aut Capitulo; sed sic est, quod possunt similes uniones facere, cap. consultationibus, de donat. cap. cum venisset, & ibi Glossa verbo Retinebat, de restit. spoi. Clement. unic. de rebus Eccles. Igitur quia beneficia nondum vacantia conferri possunt. Augetur primò hæc difficultas ex eo, quia a qualis ratio militat in beneficium vivis conteratur, ac si beneficium promittatur eum facultas se obtulerit; siquidem qui gratiam hanc assequitur, tacite in votum captandæ mortis alienæ incidet: sed beneficium promitti potest eum facultas se obtulerit, cap. accedens, hoc ut. igitur quia beneficium nondum vacans promitti potest. Augetur secundò hæc difficultas, nam si beneficium nondum vacans promitti non possit detur, nec etiam tacite, eum eo casu etiam detur occasio captandæ mortis alienæ; sed tacite nondum beneficium vacans promittitur eum quis recipitur in Canonice absque præbenda; nam præcisè præbenda proximè vacatura illi debetur, cap. cum M. de consue. cap. velatum, cap. dilectus, de præbend. cap. si postquam 13. eod. ut. in 6. & cetero scit Canonice ita recipitur præbendam proximè vacaturam illi debent, unde tacite habebit votum captandæ mortis alienæ; & nihilominus talis receptio in Canonice sine præbenda sub spe futura vacationis licita est: ergo quia beneficium nondum vacans promitti potest. Fulcitur terriò hæc difficultas ex cap. proposuit 4. cap. constitutus 11. hoc titulo, cap. ex parte 12. de offic. deleg. cap. 2. de præbend. in 6. in quibus dilertè docetur, validè, & licitè posse beneficia vacatura promitti. Igitur non rectè in præsentem statuitur beneficia nondum vacantia promitti non posse.

Quâ difficultate ita fulcitâ, non obstante, vera est præsentem Concilii Lateran. constitutio, cuius illa ratio in præsentem commendatur, quia ratio beneficii nondum vacantis collatio, seu promissio inducit votum captandæ mortis alienæ, cap. 2. cap. ne captandæ 3. hoc tit. in 6. quare & jure civili pacta futura successione, tanquam nefarie spei improbantur, l. ult. C. de pactis, l. de fideicommissi. C. de transact. l. 2. §. ult. ff. de his quib. ut indig. l. donari 29. §. ult. ff. de donat. Unde etiam tractatus deliberativus de futura electione non valet antequam beneficium vacet, cap. bona 36. de elect. cap. nullus, 79. dist. cui

II. Impugnatur tradita assertio.

LIBRA
EINZ
GOLO

id. Concilio
militat
hypoth.

9.

cui rationi & aliæ adjungi possunt; nam sicut in matrimonio mulier plures viros habere nequit, ita nec Ecclesia plures Prælatos, *cap. sicut 11. 7. 9. 1. cap. cum non ignores 15. de præbend. & sicut non potest quis habere eam uxorem, quam vivente ejus marito superinduxit, cap. 1. cap. penult. de eo qui duxit in matrim. quam possuit*: ita nec Ecclesiam, quam vivente ejus Prælato obtinuit. Accedit, nam sicut obligatio realis non consistit in re aliena, *l. 2. l. aliena 20. ff. de pignor. act. l. 1. ff. de pignorib. l. 1. & per totum, C. si aliena res*: ita nec beneficium viventi dari, aut efficaciter promitti potest. Ex qua prohibitione prodierunt duæ regulæ Cancellariæ, quarum prior concepta fuit contra impetrantes beneficia viventi, & est in ordine 21. quâ cavetur, quod si quis impetraverit scriptum, ut sibi providetur de beneficio, tanquam per obitum alicujus tunc viventi vacante, etiamsi postea per obitum vacet, provisio virtute talis scripti nullius momenti sit, quam exponunt Mandosius *ibi*; Petrus Gregorius *de benefic. cap. 32. num. 2.* Altera regula est 30. in ordine, quæ vocatur de Verosimili notitia, etque cavetur, impetrationem beneficii per obitum vacantis irritam esse, nisi congruente tempore præcesserit, intra quod verosimilis notitia obitus pervenire ad Pontificem poterit. Rectè ergo in præsentibus prohibentur beneficia nondum vacantia conferri, aut promitti: quod & retrò variis Ecclesiæ legibus cautum fuerat, ut constat ex congestis ab Antonio Augustino in *epitom. lib. 4. tit. 24.* quibus etiam qui in locum viventi se illiciti passus erat, privatione communionis, depositione, & aliis penis coerceretur, *cap. in primis 2. q. 1. cap. andrewinus 3. q. 2. cap. non jurem 7. q. 1. cap. 1. hoc tit.* Adeoque verum est, beneficia nondum vacantia promitti non posse, ut nec juramento talis promissio firmari possit, ut docent plures, quos refert & sequitur Sanchez *lib. 7. summa, cap. 2. num. 33.* nec consuetudine etiam immemoriali contrarium introduci potest, ut docent Garcia *de benef. p. 10. cap. 1. num. 4.* Cabedo *de patronatu cap. 14.* Barbosa *in remis. ad ordinat. Lusit. lib. 1. tit. 98.* Solorzano *dict. tom. 2. lib. 2. cap. 6. num. 3.* Phebo *decis. 2. num. 2.* qui latè explicant praxim hujus Regni, juxta quam Magnus noster Monarcha concessit commendas nondum vacantes promittere, & assignare.

13.
Dissolvitur
dubitandi
ratio.

Nec obstat dubitandi ratio supra expensa; nam licet ordinarii collatores non possint beneficia nondum vacantia promittere, possunt tamen unire loco Religioso, vel monasterio, *d. cap. cum venissent, cap. consultationibus*: tum ex eo, quia ratio captanda mortis aliena cessat eo casu; siquidem negligitur, quod communiter possidetur, *l. 2. C. quando, & quibus quarta pars*; & quod collegio datur, nemini datur, *cap. Episcopus, §. qui manumittitur 12. q. 2.* docuit Garcia *de benef. p. 10. cap. 1. num. 29.* tum etiam quia per unionem non fit viventi præjudicium, sicut per impetrationem: & licet qualisqualis occasio captanda mortis daretur propter majus bonum, quod ex tali unionem provenit, contemnenda est. Nec huic solutioni obstat textus in *cap. illud 8. de in epat. ubi* refertur, laicum contulisse Ecclesiam nondum vacantem loco Religioso; & tamen disertè docetur collationem

ideò fuisse irritam, quia Ecclesia nondum vacaverat. Nam respondetur cum Panormitano *ibi, num. 7.* Thom. Sanchez *lib. 7. in Decal. cap. 29.* in specie illius textus laicum voluisse conferre Ecclesiam illam nondum vacantem, ut ex tunc valeret in præjudicium Rectoris viventi; diversum tamen eveniret, si intenderet sine præjudicio Rectoris ita beneficium conferre, ut à die vacationis monasterium illo frueretur; tunc enim talis collatio cum Episcopi consensu facta valeret, ut constat ex *dicto cap. consultationibus, de donat. cap. si Episcopus 73. 12. q. 2. cap. penult. de Eccles. adif. hodie* tamen ex nova Concilii Tridenti dispositione *sess. 24. de reform. cap. 18.* non potest beneficium uniri monasterio, aut simili loco, nisi auctoritate Rom. Pontificis: explicant Moneta *de commut. cap. 21. num. 99.* Garcia *ibi.* Nec obstat primum augmentum ipsius difficultatis; nam licet non possint interiores Prælati expressè promittere beneficia nondum vacantia, tamen possunt Canonicos recipere in fratres, etsi illis per consequens debeat præbenda proximè vacatura. Ratio est, quia prohibitio præsentis textus tantum locum obtinet in promissionibus factis ab homine, non verò à lege. Planè promissio, quæ fit recepto in Canonicum, magis centeri debet facta ab homine, quàm à lege; in qua specie explicandi sunt textus in *dicto cap. retatum, cap. cum super, hoc tit. cap. ex diligentia, de in epat. late probavi in dicto cap. retatum, ubi* expotui reitum in *cap. dilectus 19. cap. in a 20. cap. dilectus 25. de præbend.* Nec obstat augmentum deducum ex *dicto cap. accedens, hoc tit.* nam licet beneficium viventi promitti non possit, tamen generaliter & indistinctè beneficium ita promitti potest quamprimum occasio collationis se obtulerit, quia præcisè tunc non expectatur alicujus mors, cum aliis pluribus modis beneficium vacare contingat. Nec tandem obstant textus in *dicto cap. ex parte 12. cap. propositus, hoc tit.* in quibus proponitur nobilis exceptio præsentis regulæ; nam licet interioribus Prælati non liceat beneficia vacantia promittere, adeo ut nec Legato id liceat, *cap. dilectus 25. de præbend.* hoc tamen non procedit in Romano Pontifice, qui propter ejus supremam auctoritatem, & plenissimam in beneficiis distributionem potest beneficia nondum vacantia promittere; & in eis jus expectativè conferre, *cap. eam te 7. cap. constitutus 19. cap. mandatum 38. cap. literis 39. cum seq. de rescrip.* Quâ ratione etiam beneficium linguotum, quod conferri non potest, *cap. 2. ut lit. pend. lib. 6. utiliter* Pontifex confert. *Clement. 1. in fine, eod. tit.* & cum beneficium sui naturæ conferri debeat in perpetuum, *cap. Sanctorum, 70. dist. cap. nunc de capel. monach. in 6. ad tempus* Pontifex rectè conferre potest, *cap. si gratiosè, de rescrip. in 6.* docent Durandus *lib. 6. de sacris Eccles. cap. 1.* Petrus Gregorius *lib. 1. de rescrip. cap. 6.* Cabedus *de patron. cap. 15. num. 6.* Azor *2. tom. instit. lib. 6. cap. 32.* Quæ cum æquius sit, Pontificem non imperio tantum, sed etiam exemplo cæteros Episcopos in officio continere, inde provenit ut plenissima potestas, quam in causis beneficiis Pontifex habere docetur in *d. cap. 2. de præbend. in 6.* non prohibito suæ voluntatis, sed secundum justitiam, & æquitatem exercenda sit, augmento legis *14. tit. 5. part. 2. junctis traditis à Vincl. in rubric. C. de rescrip. vendis. 1. p. cap. 2. à num. 29.* faciunt

textus

textus in l. venditor, §. 1. ff. commun. prædior. l. 2. §. ult. C. ex quibus causis serv. Illustrat Sanchez lib. 2. de matrim. dispnt. 13. num. 3. quare hodie sublatæ sunt hujusmodi litteræ expectativæ, Concilium Trident. sess. 24. de reform. cap. 19. ex ratione adductâ in præsentî, videlicet ne detur votum captandæ mortis alienæ.

Suprà traditæ assertioni primò opponi potest textus in cap. dilectus 21. de jure patron. ubi docetur reservationem præbendæ proximè vacaturæ factam à Legato à latere, utilem & ratam esse: igitur idem dicendum est in promissione beneficii non vacantis, cum reservatio, præsertim in commodum certæ personæ, promissionis vim obtineat. Pro cuius difficultatis solutione dicendum est, magnum discrimen verificari inter promissionem, & reservationem præbendæ vacaturæ; nam licet Legatus à latere promittere non possit beneficium vacaturam, dist. cap. dilectus, de præbend. tamen potest reservare collationem præbendæ vacaturæ regulariter, exceptis casibus, de quibus in cap. sequenti, §. 1. cap. dilecti 4. de offic. Legat. lib. 6. docent Glossa Zabarel. & Hostiens. in dicto cap. clem. dilectus, plures relati à Garcia de benef. §. p. cap. 3. à num. 35. cuius discriminis ratio ex eo provenit, quia cum per promissionem, & collationem beneficii vacaturi acquiratur jus privo, timeti quidem potest occasio, seu votum captandæ mortis alienæ, quod non ita contingit in reservatione, in qua cum nullum jus acquiratur ei, pro quo reservatio fit, inde cessante hoc periculo captandæ mortis, cessat præsens prohibitio: & licet in reservatione specialis,

quia tacite continetur promissio ei pro quo referatur, & ita timeri possit prædictum votum captandæ mortis; tamen cum per eam reservationem Legatus non maneat obstructus, ita ut alteri beneficium conferre non possit, cum mutare voluntatem valeat, ex l. 3. l. quæstum 8. ff. de servis export. l. 3. ff. qui sine manu. ideo in hujusmodi reservatione cessat præsens prohibitio, cap. si Apostolica, de præbend. in 6. Nec huic interpretationi obstat textus in cap. constitutus, hoc tit. cuius interpretationem in ejus commentario dabimus.

Secundò opponi potest textus in cap. tanta, de excess. Prælat. ubi cum beneficium viventis promissum esset, talis promissio per sententiam specialem irritatur: igitur quia à principio valet. Cui difficultati respondendum est, tantum de facto pronunciatum fuisse in ejus textus specie, promissionem beneficii non vacantis non valuisse, non quia de jure necessaria esset talis pronuntiatio.

Tandem opponi potest textus in cap. ad aures, de rescriptis, in illis verbis: Pauperes clericos super in moribus beneficiis inquietent; ubi docetur, concessionem factam beneficii non vacantis non valere ea ratione, quia qui litteras impetravit, tacuit sed dignitatem habere: igitur si id exprimeret, valeret utique collatio beneficii viventis. Pro cuius difficultatis solutione dicendum est, in eo textu collationem beneficii non vacantis sustineri non potuisse cessante obreptionis vitio, quia Romanus Pontifex, ut supra dixi, beneficia etiam nondum vacantia promittere potest.

CAPVT III.

Idem (a) Eboracensi.

Relatum est auribus nostris, quod cum quidam clerici in beneficiis ecclesiasticis Reg. vel CC. (b) marcharum redditus possidentes, & proponentes primas vacantes Ecclesias à monachis, vel Canonici, aut aliis jus patronatus habentibus, sibi fuisse promissas, ne in illis cum vacant, instituatur alii, vocem appellationis emittunt, ut interim arte aliqua valeant propositum suum adimplere. Quia igitur consulis, an à diocesano Episcopo hujusmodi appellationi sit deferendum, præsentibus litteris respondemus, quòd cum in Lateranensi Concilio promissiones factæ de Ecclesiis non vacantibus sint cassatæ prætextu appellationis eorum, qui jam dictis promissionibus nituntur, omitti non debet, quin Ecclesiæ cum vacaverint, personis idoneis ordinentur.

NOTÆ.

(a) Eboracensi.] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. de appellat. cap. 39. & post Concilium Lateran. p. 47. ex quibus codicibus ita restituo litteram hujus textus. De Ecclesia Eborac. nonnulla notavi in cap. 4. de rescriptis.

(b) Marcharum.] Earum valorem jam explicavi in cap. 4. de pactis.

COMMENTARIUM.

1. Cum prioribus Ecclesiæ constitutionibus illud tantum cautum esset, ne quis in vivo

rum sacerdotum locum constitui posset, idque apposita poenâ privationis Ecclesiasticæ communionis, ut constat ex cap. 1. junctis ibi congestis, hoc titulo; illud eveniebat, ut si in viventis locum quis minimè poneretur, licet ei ecclesiastica beneficia post mortem possessorum promitterentur, quasi in tempus habile, argumento legis in tempus, ff. de hered. instit. Sed quia similes promissiones occasiones præstabant captandæ mortis alienæ, ideo in Lateranensi Concilio relato in capite antecedenti statutum fuit, ne Ecclesiastica beneficia promittantur antequam vacent: quam Concilii constitutionem Alexander III. & ejus successores ad varios casus protraxerunt. Primò ad Patronos,

ita